

rodov lahko prenašajo na vse človeštvo in postajajo tako dostopni vsem ljudem in vsem časom.

Samozavest

se počasi razvija v človeku po treh stopnjah: od občutkovne preko duhovne do popolne stopnje samozavesti. Otrok počasi spozna svoj telesni jaz. Šele potem se zave sčasoma tudi duhovnega jaza. Zavestne vsebine poedinca se menjavajo od trenutka do trenutka, a vendar se zavedamo žive spojnice svojega jaza (v sanjah, podnevi, v mladosti pa starosti, v boleznih in po njej!). Zavest o istovetnosti svojega jaza nas dovede do popolne samozavesti in tako tudi do zavesti vseh naših duhovnih komponent (čast, dostojanstvo, krepost, svoboda i. p.), ki stvarjajo zavest o našem socialnem položaju (socialnem jazu).

(Sledi poglavje o čustvovanju.)

Narodna kultura

Prof. Ema Deisinger

Psiha slovenskega naroda

(Dalje.)

Otroci nastavijo na predvečer Miklavževega godu kroznike, sklede, peharje itd., darila pa obstoje večinoma iz igrač kakor: orglic, piščalk, trompet, barvanih mlinčkov na muziko, zadaj piskajočih petelinčkov itd., a poleg tega so zastopane tudi druge raznovrstne otroške igrače za dečke in deklice. Namen tega obdarovanja s piskajočimi in muzicirajočimi igračami pa je, da se deca naveseli in naraduje v spomin na nekdanje vriskanje in piskanje odraslih.

Vršili so se svojčas veliki Miklavževi semnji, kjer je ljudstvo za svojo deco nakupovalo iz lecta vlite velike parklje z močno razkrečenimi nogami, rogovimi na glavi in dolgim jezikom, ki moli iz ust, dalje lect v obliki raznih živali, iz lecta narejene podobščine kmeta, fanta in dekleta. Ti modeli odlitkov iz lecta so ohranjeni in zbrani v veliki meri tudi v zasebnih muzejih. Miklavževi semnji so bili včasih mnogo večjega pomena kakor danes, ko lahko vsak kupi miklavževino v prodajalnah. Od blizu in daleč je prihajalo ljudstvo na semenj kupovat darila, igrače in lectove odlitke, kajti miklavževina se je prodajala izključno na semnju. Tako je bil Miklavžev semenj kar najbolj bogat ter je predstavljal pestro razstavo pravih ljudskostnih izdelkov, torej predmetov, ki so bili tipični za kmečko mišljavo in mu vsebinsko najbolj blizu. Lectovi odlitki v raznih podobah so danes postali pravo narodopisno blago. Še dandanes imamo Miklavževe semnje, ki so jako pestri, a zdrknili so po mestih v ljudsko kramarijo, ker meščani in premožnejše ljudstvo običajno kupuje darila v trgovinah, ki imajo tisti čas posebno okusno in vabljivo opremljene izložbe.

Poleg mičnega in često dramatično zanimivega prizora z Miklavžem v spremstvu angelov in parkljev pri obiskovanju otrok na domu in razde-

litvi daril je omembe vredna tudi šega, da med darili, t. j. igračami, pecivom in sladkarijami, ki jih jim je prinesel Miklavž, ne sme manjkati tudi orehov. Vsa družina s hlapci in deklami je svoječasnno bila na Miklavževo obdarovana z orehi. Otroci po mestih dobe celo srebrno ali zlato pobarvane orehe, ali orehi kot nekaj samo ob sebi umevnega spadajo med Miklavževa darila in morajo biti vmes. Ta šega je tako tesno povezana z narodom in narodopisno tako važna, da ne smemo iti mimo nje, ne da bi razvozljali njen pomen in smisel.

Oreh je bil pri starih Slovencih združen z veliko skrivnostjo in bil posvečen rojenicam. Sadili so ga v bližini kmečkih domov. V njegovi senci so se ob rojstvu deteta zbirale sojenice k posvetovanju, kakšno sodbo naj mu izrečejo. Sojenice so si umišljali kot bele, jako lepe žene s perotni zlatih utev ali labodic. One so imele oblast sodstva o otrokovem življenju. Kaj so mu usodile, kakšno usodo so mu napovedale, dobro ali slabo, srečno ali nesrečno, kdo naj to ve? Zato je bil oreh Slovincem simbol neznane usode. Še danes pravi ljudstvo, ako česa ne more razvozljati, da je to trd oreh. Kot simbol namenjene usode so igrali orehi tudi v ženitovanjskem običaju važno vlogo. Starešina je ženina in nevesto obdaroval z orehi, vsakemu posebej je položil predenj lepo poslikan krožnik orehov.

Orehom, ki so torej značili prvotno Slovincem simbol neznane usode in mladega človeškega življenja, je sv. Cerkev dala tudi verski pomen. Sladko orehovo jedro, ki počiva pod trdo lupino, znači osnovo novega življenja, ki krije v sebi zmago luči nad temo.

Zmago luči nad temo je katoliška Cerkev vedno močno poudarjala. V čas zimskega soncevrata pade namreč praznik Kristusovega rojstva. Orehi naj zatorej pomenijo tudi zmago krščanstva nad temino poganstva. Ob orehih, ki jih dobe otroci med Miklavževimi darili, naj se zavedo, da bo kmalu napočil praznik rojstva Gospodovega, ki je prinesel svetu luč in odrešenje.

Orehi povezujejo v sebi torej oba simbola in pomenijo v zvezi s tem otroškim praznikom zmago luči nad temo. (Dalje.)

Pavle Kveder

Telesna vzgoja, mladina in šola

(Konec.)

Skromnost in zmernost

Kdor hoče postati čvrst in utrjen, mora biti skromen in zmeren. To dvoje je tudi predpogoj zdravja. Razvajenost je leglo mnogim slabostim, ki jih zlasti zdaj ni malo. Razvajen otrok ali odrasel, ki ima vsega v izobilju, kar poželi, gotovo ne bo zmožgal prenesti zahtev, ki jih terja od človeka življenje. Polagoma se bo moral navajati na življenjske trdote s telesnimi vajami in s temi utrjevati telo in duha, obenem pa odvajati mehkužnosti, ki je le nujna posledica razvajenosti. Zpomnimo si, da nam telesne vaje nudijo v tem oziru mnogo pozitivnosti. Kdor marljivo in redno goji telesne vaje, je prisiljen živeti skromno. Mora se odrehati uživanju in nezmernosti, ker le v skromnem in zmernem življenju bo lahko ostal telesno in duševno zdrav in močan. Brez zdravja, utrjenosti in popolnega obvladanja svojega telesa pa ne sme in ne more računati